

คำวินิจฉัยคณะกรรมการรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑/๒๕๒๕

วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๕

ระหว่าง } นายเปรม มาลากุล ณ อยุธยา กับพวกรวม ๔๖ คน ผู้ร้อง
 } นายแคล้ว นรปติ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง การสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

คณะกรรมการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องนี้เสร็จแล้ว จึงวินิจฉัยดังต่อไปนี้

เรื่องนี้ นายเปรม มาลากุล ณ อยุธยา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุดรธานี นายมัยชัย พันธูร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดกำแพงเพชร กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีรายชื่อตามบัญชีท้ายคำวินิจฉัยนอกจำนวน ๔๔ คน ได้เข้าชอร้องต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ตามคำร้องลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๒๕ ว่า พนักงานอัยการประจำศาลแขวงขอนแก่น ได้ยื่นฟ้องนายแคล้ว นรปติ ในข้อหาว่า นายแคล้ว นรปติ ได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๒ จังหวัดขอนแก่นได้ประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ นายแคล้ว นรปติ ไม่ได้ยื่นรายการค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นภายในกำหนด ๓ เดือนตามกฎหมาย ขอให้ลงโทษตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒

เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๑๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๕

มาตรา ๓๔, ๘๗ และขอให้ศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนาย
 แคล้ว นรปติ ด้วย ศาลแขวงขอนแก่น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา
 พิพากษาให้ปรับนายแคล้ว นรปติ ๑,๐๐๐ บาท จำคุก ๑ เดือน แต่ให้
 ยกโทษจำคุก และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของนายแคล้ว นรปติ มี
 กำหนด ๕ ปี ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕
 สิงหาคม ๒๕๒๕ นายแคล้ว นรปติ ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม
 ๒๕๒๕ ผู้ร้องเห็นว่าสมาชิกภาพของนายแคล้ว นรปติ ได้สิ้นสุดลงตาม
 รัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๐๓ จึงขอให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งคำร้อง
 ไปยังคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย

ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ส่งคำร้องดังกล่าวมายังคณะตุลาการ
 รัฐธรรมนูญ และคณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำร้องของผู้ร้องขอที่
 จะได้รับการพิจารณาต่อไป จึงได้ส่งสำเนาคำร้องไปยังนายแคล้ว นรปติ
 ผู้ถูกร้อง โดยกำหนดให้ยื่นคำชี้แจงภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันได้รับสำเนา
 คำร้องตามพระราชบัญญัติวิธีการพิจารณาของคณะตุลาการรัฐธรรมนูญ
 พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑

นายแคล้ว นรปติ ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำชี้แจงว่า สมาชิกภาพของ
 ผู้ถูกร้อง มิได้สิ้นสุดลงตามที่ผู้ร้องกล่าวหา ข้อเท็จจริงมีว่า พนักงาน
 อัยการประจำศาลแขวงขอนแก่นได้ฟ้องผู้ถูกร้องต่อศาลแขวงขอนแก่น
 ในข้อหาว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นรายการค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องตามความเป็นจริง
 ต่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นภายในกำหนด ๓ เดือนหลังจากวัน

เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๑๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๕

ประกาศผลการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๔ ศาลแขวงขอนแก่นพิพากษาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ให้ปรับ ๑,๐๐๐ บาท จำคุก ๑ เดือน แต่ให้ยกโทษจำคุกและให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนด ๕ ปี จำเลยอุทธรณ์และฎีกา ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาพิพากษายืน ศาลแขวงขอนแก่นอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ หลังจากที่ถูกผู้ร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ แล้ว

ผู้ถูกร้องอ้างว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องมิได้สิ้นสุดลงด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ถูกร้องได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในเขตเลือกตั้งที่ ๑ ต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้เพิกถอนการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง อ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดขอนแก่น และศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่งว่า ผู้ถูกร้องมีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คำสั่งของศาลนั้นถือว่าสิ้นสุด จึงพึงยุติได้ว่าในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นใบสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องมีสิทธิสมบูรณ์ทุกประการไม่อยู่ในข่ายต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๕๓, ๕๖ หรือ ๑๐๓

การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มิใช่โทษตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา ๑๘ จึงไม่อาจนำวิธีการนับโทษตามประมวลกฎหมายอาญา
 มาตรา ๒๒ มาใช้กับการนับเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งได้ ฉะนั้น จะเริ่ม
 นับเวลาเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจากวันที่มีคำพิพากษาของศาลไม่ว่าจะเป็น
 ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกาก็ได้ ทั้งคำพิพากษาของศาลที่ไม่ได้
 กำหนดให้เริ่มนับเวลาการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่เมื่อใด จึงต้องยก
 ประโยชน์แห่งความสงสัยหรือสันนิษฐานให้เป็นคุณแก่ผู้ถูกร้อง คอตกความ
 ว่าให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็นวัน
 ครบกำหนด ๓ เดือนที่ไม่ได้ยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง และ
 ครบกำหนด ๕ ปีแล้วในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๗

สิทธิเลือกตั้งเป็นสิทธิทางแพ่งที่บุคคลธรรมดาจะพึงมีเช่นเดียวกับ
 สิทธิในการสมรส การรับรองบุตร ชิงการเพิกถอนการสมรส การ
 เพิกถอนการรับรองบุตร ย่อมมีผลนับตั้งแต่วันที่ทำการสมรสหรือวันที่มีการ
 รับรองบุตร ดังนั้นอาศัยการปรับบทกฎหมายตามนัยมาตรา ๔ แห่ง
 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ จึงต้องถือว่าการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง
 มีผลนับแต่วันที่กระทำความผิดคือวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒

ผู้ถูกร้องอ้างต่อไปว่า ตามรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๐๓ (๕) ซึ่ง
 โยงไปใช้มาตรา ๘๖ (๓) และมาตรา ๘๓ (๕) ได้บัญญัติว่า สมาชิกภาพ
 ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อมีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิ
 สมัครรับเลือกตั้ง คือ อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา
 จึงเห็นได้ชัดว่า การถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีอยู่ในวันเลือกตั้ง
 ถ้าถูกเพิกถอนก่อนและการเพิกถอนสิ้นสุดลงก่อนวันเลือกตั้ง หรือถูก

เพิกถอนหลังวันเลือกตั้ง ย่อมไม่ต้องด้วยกรณีดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงมีสิทธิ
สมัครรับเลือกตั้ง คำพิพากษาศาลฎีกาซึ่งอ่านเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม
๒๕๒๕ ภายหลังจากการเลือกตั้งก็ไม่ย้อนกลับไปทำลายการเลือกตั้งที่สมบูรณ์
อยู่ก่อนแล้วของผู้ถูกร้อง และไม่มีกฎหมายใดระบุว่าเมื่อสมัครรับเลือกตั้ง
และได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ขาดคุณสมบัติเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้เพิกถอนสมาชิกภาพ
ของผู้ถูกร้อง

อนึ่ง ได้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติให้
ยกเลิกบทบัญญัติว่าด้วยค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติ
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๒, ๓๓, ๓๔,
๘๖ และ ๘๗ และประธานสภาผู้แทนราษฎรได้บรรจุลงในระเบียบวาระ
การประชุมสภาผู้แทนราษฎรแล้ว

จึงขอให้คณะตุลาการรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร
้องยังคงมีอยู่ถึงปัจจุบัน

ในวันพิจารณาครั้งแรกผู้ร้องแถลงขออ้างคำพิพากษาของศาลแขวง
ขอนแก่น ศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาในคดีที่ผู้ถูกร้องถูกฟ้อง และผู้ถูกร้อง
แถลงว่า คดีที่ถูกฟ้องเกิดเหตุตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๒๒ แต่เพิ่งฟ้อง
เมื่อเดือนเมษายน ๒๕๒๖ ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ได้รับประโยชน์จากกฎหมาย
นิรโทษกรรม และแถลงขอสืบพยานบุคคล ๒ ปาก คือ นายสุวิทย์
แก้ววรบุตร ทนายความของผู้ถูกร้อง และนายโอภาส พลศิลป์ กรรมการ
ธิการการปกครองของสภาผู้แทนราษฎรว่า จังหวัดขอนแก่นทำคดีฟ้อง
ผู้ถูกร้องล่าช้า ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ได้รับประโยชน์ตามพระราชบัญญัติล้าง

มลทินโทษ ซึ่งคณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ถูกร้องขอสืบพยานตามที่แถลงนั้นไม่เกี่ยวกับประเด็นและไม่มีความจำเป็นแก่การพิจารณา จึงสั่งสืบพยานบุคคลดังกล่าว

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้ขอสำนวนคดีอาญาของศาลแขวงขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๓๑๗๖/๒๕๒๘ ระหว่างพนักงานอัยการประจำศาลแขวงขอนแก่น โจทก์ นายแคล้ว นรปดี จำเลย เรื่อง ความผิดต่อพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสำนวนของศาลจังหวัดขอนแก่น คดีหมายเลขแดงที่ ๔๗๔/๒๕๒๕ ระหว่าง นายแคล้ว นรปดี ผู้ร้อง ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น ผู้คัดค้าน เรื่อง พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จากกระทรวงยุติธรรมมาเพื่อประกอบการพิจารณาด้วย

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้องของผู้ร้อง คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง คำพิพากษาและคำสั่งของศาลในคดีดังกล่าวแล้ว เห็นว่า เรื่องนมประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของนายแคล้ว นรปดี ผู้ถูกร้อง ซึ่งได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ หรือไม่

ข้อเท็จจริงในเรื่องนมว่า เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๖ พนักงานอัยการประจำศาลแขวงขอนแก่น ได้ฟ้องผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องได้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ทางจังหวัดได้ประกาศผลการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๒๒ แต่จำเลยมิได้

ынราชการค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้ถูกต้องตามความเป็นจริงต่อ
 ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นภายในวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็น
 วันครบกำหนดสามเดือนตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๔ ขอให้ลงโทษและสั่งเพิกถอนสิทธิ
 เลือกตั้งของผู้ถูกร้อง ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษาเมื่อวันที่ ๒๐
 พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ว่าผู้ถูกร้องมีความผิดตามพระราชบัญญัติการเลือก
 ตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๔, ๘๗ ให้จำคุก
 ๑ เดือน และปรับ ๑,๕๐๐ บาท ลดโทษให้หนึ่งในสามตามประมวล
 กฎหมายอาญา มาตรา ๘๘ คงจำคุก ๒๐ วัน และปรับ ๑,๐๐๐ บาท
 ให้ยกโทษจำคุก คงปรับสถานเดียว กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้
 ถูกร้องมีกำหนดห้าปี ผู้ถูกร้องอุทธรณ์ ในปัญหาข้อกฎหมายว่า ศาลแขวง
 ขอนแก่นไม่มีอำนาจพิจารณาคดีเพราะเป็นคดีเกี่ยวกับสิทธิทางการเมือง
 ของบุคคลชั้นมูลฐาน และฟ้องเคลือบคลุม กับอุทธรณ์ในปัญหาข้อ
 เท็จจริงว่าผู้ถูกร้องย่นบัญชีค่าใช้จ่ายเกินกำหนด เพราะบวชหนักเป็นเหตุ
 สุทธิสัย ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโดยศาลแขวงขอนแก่น อ่านคำพิพากษา
 ศาลอุทธรณ์เมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ วันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๕
 ผู้ถูกร้องได้ยื่นใบสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด
 ขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ ๑ ต่อมาวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕
 ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นได้แจ้งแก่ผู้ถูกร้องว่า ผู้ถูกร้องไม่มีสิทธิสมัคร
 รับเลือกตั้ง เนื่องจากศาลแขวงขอนแก่นได้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร
 ้อง และศาลอุทธรณ์พิพากษายืน วันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ถูก

ร้องฎีกาคัดค้านคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ ศาลแขวงขอนแก่น สั่งรับฎีกา
 เฉพาะปัญหาข้อกฎหมายเรื่องอำนาจศาลและเรื่องฟ้องเคลือบคลุม ส่วน
 ปัญหาที่ว่าผู้ถูกร้องมีเจตนากระทำผิดหรือไม่ เป็นปัญหาข้อเท็จจริงต้อง
 ห้ามฎีกา ไม่รับผู้ถูกร้องอุทธรณ์คำสั่งต่อศาลฎีกา ศาลฎีกาสั่งยกคำร้อง
 เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นแจ้งการไม่รับสมัครรับเลือกตั้งให้ผู้ถูกร้อง
 ทราบแล้ว ผู้ถูกร้องได้ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดขอนแก่นขอให้สั่งให้รับ
 สมัคร ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่ง เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๕
 ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๕๖
 (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๕๓ (๕) ที่บัญญัติห้ามมิให้บุคคลผู้อยู่ในระหว่าง
 ถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาของศาลใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง
 นั้น หมายความว่า เมื่อมีคำพิพากษาของศาลถึงที่สุด ให้เพิกถอนสิทธิ
 เลือกตั้งแล้ว คดีของผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด เพราะผู้ถูกร้องได้ยื่นฎีกาไว้
 จึงให้รับผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด
 ขอนแก่น ต่อมาวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๒๕ ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่าน
 นัดอ่านคำพิพากษาศาลฎีกา แต่ผู้ถูกร้องไม่ไปฟังคำพิพากษา ศาลแขวง
 ขอนแก่นจึงเลื่อนการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกาไปในวันที่ ๒๕ สิงหาคม
 ๒๕๒๕ ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งนี้ ปรากฏว่า ผู้ถูก
 ร้องได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ในเขต
 เลือกตั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๒๕ และในวันที่ ๒๕ สิงหาคม
 ๒๕๒๕ ศาลแขวงขอนแก่นก็ได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกา ซึ่งพิพากษา
 ยืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์

เรื่อง ร้อง ร้องว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตาม
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓
 บัญญัติว่า “สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ ฯลฯ
 (๕) มีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๑) (๒) (๓) (๖)
 หรือ (๗) ฯลฯ” มาตรา ๕๖ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้
 เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ ฯลฯ (๓) เป็นบุคคล
 ผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามมาตรา ๕๓ (๑) (๒) (๓)
 หรือ (๕) ฯลฯ” และมาตรา ๕๓ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้
 ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ ฯลฯ (๕) อยู่
 ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา”

ในการวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ
 แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕) หรือไม่
 นั้น จะต้องวินิจฉัยเสียก่อนว่า ในวันที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น นั้น ผู้ถูกร้องอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอน
 สิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษาหรือไม่

ในปัญหาดังกล่าว ผู้ถูกร้องอ้างว่า การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
 ผู้ถูกร้องต้องนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็นวันครบกำหนด
 สามเดือนที่มิได้ยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งครบกำหนด
 ห้าปีในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๑ มิใช่ นับตั้งแต่วันที่คำพิพากษาของ
 ศาลไม่ว่าจะเป็นคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ หรือศาลฎีกา

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเบญจทานแล้ว เห็นว่า ศาลแขวง
 ขอนแก่นได้พิพากษาเมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ว่าผู้ถูกร้องมีความ
 ผิดตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒
 มาตรา ๓๔ ให้ลงโทษตามมาตรา ๘๗ เมื่อลดโทษและยกโทษจำคุกแล้ว
 คงปรับ ๑,๐๐๐ บาท กับให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนด
 ห้าปี โดยมีได้พิพากษาว่าให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งดังกล่าวตั้งแต่วันที่
 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ บัญญัติว่า
 “คำพิพากษาหรือคำสั่งมีผลตั้งแต่วันที่ได้อ่านในศาลโดยเปิดเผยเป็นต้น
 ไป” ฉะนั้น คำพิพากษาในคดีที่ผู้ถูกร้องอุทธรณ์ จึงมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐
 พฤศจิกายน ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นวันที่ศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านโดยเปิดเผย
 ให้คู่ความในคดีนั้นทั้ง และคำพิพากษาที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของ
 ผู้ถูกร้องก็เป็นส่วนหนึ่งของคำพิพากษาในคดีดังกล่าว จึงมีผลตั้งแต่วัน
 เป็นต้นไปด้วย หรือแม้การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งเป็นการเพิกถอนสิทธิ
 ในทางแพ่ง ซึ่งถือว่าเป็นคำพิพากษาในทางแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธี
 พิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๔๕ ก็บัญญัติว่า “ภายใต้บังคับบทบัญญัติ
 แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการอุทธรณ์ฎีกาและการพิจารณาใหม่
 คำพิพากษาหรือคำสั่งใด ๆ ให้ถือว่าผูกพันคู่ความในกระบวนการพิจารณาของ
 ศาลที่พิพากษาหรือคำสั่งนั้นนับตั้งแต่วันที่ได้พิพากษาหรือคำสั่ง จนถึง
 วันที่คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ถูกเปลี่ยนแปลงแก้ไขกลับหรือตเลัย
 ถ้าหากมี ฯลฯ” ดังนั้น คำพิพากษาที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้อง
 ก็ย่อมมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ อันเป็นวันที่ศาลแขวง

ขอนแก่นได้พิพากษาเป็นต้นไปเช่นกัน ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า การเพิกถอนสิทธิ
 เลิกตั้งของผู้ถูกร้องตั้งนับตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๒ อันเป็นวัน
 ครบกำหนดสามเดือนตามที่ผู้ยื่นบัญชีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเลิกตั้งนั้น ไม่มี
 กฎหมายใดสนับสนุน และที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า สิทธิเลิกตั้งเป็นสิทธิในทาง
 แพ่งเช่นเดียวกับการสมรส และการรับรองบุตร ซึ่งการเพิกถอนการสมรส
 และเพิกถอนการรับรองบุตรมีผลตั้งแต่วันที่ทำการสมรสหรือวันที่มีการ
 รับรองบุตรนั้น ตามกฎหมายหาเป็นเช่นนั้นไม่ เพราะในเรื่องเพิกถอนการ
 สมรส ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๑ บัญญัติว่า
 “การสมรสที่ได้มีคำพิพากษาให้เพิกถอนนั้นให้ถือว่าสิ้นสุดลงในวันที่
 คำพิพากษาลงที่สุด ฯลฯ” ส่วนการเพิกถอนการรับรองบุตรนั้น ประมวล
 กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มิได้บัญญัติว่า ให้มีผลเมื่อใด ฉะนั้น ที่ผู้ถู
 ร้องอ้างว่ามีผลตั้งแต่วันที่มีการรับรองบุตร จึงเป็นการอ้างที่ไม่มีกฎหมาย
 รับรอง จะรับฟังดังนั้นหาได้ไม่

ปัญหาต่อไปที่คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยคือ ผู้ถูกร้อง
 อ้างว่าเมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นแจ้งว่าผู้ถูกร้องไม่มีสิทธิสมัครรับ
 เลิกตั้ง ผู้ถูกร้องโดยยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดขอนแก่น ศาลจังหวัด
 ขอนแก่นได้มีคำสั่งให้รับผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลิกตั้ง จึงฟังเป็นยุติ
 ได้ว่า ในวันที่ผู้ถูกร้องยื่นใบสมัครรับเลิกตั้ง ผู้ถูกร้องมีสิทธิสมบูรณ์
 ทุกประการ ไม่อยู่ในข่ายต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๕๓, ๕๖
 หรือ ๑๐๓ คณะตุลาการรัฐธรรมนูญได้พิจารณาปัญหาแล้ว ตามคำสั่ง
 ของศาลจังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๕ ศาลจังหวัด

ขอนแก่นวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๕๓ (๕) ที่บัญญัติว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” นั้น หมายความว่า ต้องเป็นคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดแล้ว เมื่อคดีที่พนักงานอัยการฟ้องผู้ถูกร้องยังไม่ถึงที่สุด เพราะผู้ถูกร้องได้ยื่นฎีกาแล้ว ผู้ถูกร้องจึงยังไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คณะตุลาการรัฐธรรมนูญเห็นว่ามาตรา ๕๓ (๕) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ บัญญัติเพียงว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” มิได้บัญญัติว่า ต้องเป็นคำพิพากษาถึงที่สุด แตกต่างไปจากมาตรา ๘๗ (๑๐) และมาตรา ๑๐๓ (๑๑) ซึ่งบัญญัติว่า “ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ” แสดงว่า มาตรา ๕๓ (๕) ไม่ประสงค์จะต้องให้เป็นคำพิพากษาถึงที่สุด เพราะมีฉันทนัยจะบัญญัติให้ชัดเจนว่า เป็นคำพิพากษาถึงที่สุดซึ่งที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๘๗ (๑๐) และมาตรา ๑๐๓ (๑๑) ดังกล่าว ดังนั้น ข้อความที่ว่า “อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา” ตามมาตรา ๕๓ (๕) จึงมีความหมายว่า เป็นคำพิพากษาของศาลใดก็ได้ที่พิพากษาเช่นนั้น เมื่อคดีที่พนักงานอัยการฟ้องผู้ถูกร้อง ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องเป็นศาลแรก และคำพิพากษาของศาลมีผลตั้งแต่วันที่อ่านในศาล โดยเปิดเผยหรือวันที่ได้พิพากษาตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๘ และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความแพ่ง มาตรา ๑๕๕ ดังที่ได้วินิจฉัยมาแล้ว ฉะนั้น การเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องโดยคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่น จึงมีผลตั้งแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาคือวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ เป็นต้นไป เมื่อศาลแขวงขอนแก่นพิพากษาให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งมีกำหนดห้าปี ดังนั้น ในการสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น ของผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๒๕ ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๘๖ (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๘๓ (๕) ส่วนที่ศาลจังหวัดขอนแก่นมีคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๓ มิถุนายน ๒๕๒๕ ให้รับผู้ถูกร้องเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น โดยเห็นว่าผู้ถูกร้องยังไม่เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง เพราะคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่นที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนดห้าปี ยังไม่ถึงที่สุดดังนั้น ต่อมาคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่นในเรื่องนี้ได้ถึงที่สุดแล้ว โดยศาลแขวงขอนแก่นได้อ่านคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ ซึ่งศาลฎีกาได้พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ในปัญหาข้อกฎหมายว่า ศาลแขวงขอนแก่นมีอำนาจพิจารณาพิพากษา และฟ้องของโจทก์ไม่เคลือบคลุม และศาลอุทธรณ์ก็พิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลแขวงขอนแก่นในปัญหาข้อเท็จจริงที่ให้ลงโทษและเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้ถูกร้องมีกำหนดห้าปี ฉะนั้น คำพิพากษาอันถึงที่สุดนี้คดีดังกล่าวจึงมีผลย้อนไปถึงวันที่ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษา ดังนั้น เมื่อ

ผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่นรับสมัครผู้ถูกร้องตามคำสั่งของศาลจังหวัดขอนแก่น และผู้ถูกร้องเป็นผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น กรณีของผู้ถูกร้องจึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕) คือ ผู้ถูกร้องมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๕๖ (๓) ประกอบด้วยมาตรา ๕๓ (๕) กล่าวคือ ในวันที่ผู้ถูกร้องสมัครรับเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องอยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา ฉะนั้น สมาชิกภาพของผู้ถูกร้องในฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น จึงสิ้นสุดลงตาม มาตรา ๑๐๓ ดังกล่าว

ที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าคำพิพากษาศาลฎีกาไม่ได้เพิกถอนสมาชิกภาพของผู้ถูกร้อง และคำพิพากษาศาลฎีกาอ่านภายหลังการเลือกตั้งไม่มีผลย้อนไปทำลายการเลือกตั้งที่สมบูรณ์อยู่แล้วของผู้ถูกร้อง ทั้งไม่มีกฎหมายใดระบุว่า เมื่อได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ขาดคุณสมบัติเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น คณะตุลาการรัฐธรรมนูญก็หาได้วินิจฉัยว่าศาลฎีกาได้เพิกถอนสมาชิกภาพของผู้ถูกร้องไม่ แต่เห็นว่าเมื่อศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ซึ่งพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลแขวงขอนแก่น ผลของคำพิพากษาศาลฎีกาได้ย้อนไปถึงคำพิพากษาของศาลแขวงขอนแก่น ซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ศาลแขวงขอนแก่นได้พิพากษาเป็นต้นไปตั้งแต่วันที่วินิจฉัยมาแล้ว ฉะนั้น ผู้ถูกร้องจะอ้างว่าการสมัครรับเลือกตั้งของผู้ถูกร้องสมบูรณ์อยู่หาได้ไม่ และในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นบุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญแห่งราช

เล่ม ๑๐๓ ตอนที่ ๑๗๑ ราชกิจจานุเบกษา ๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๕

อาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕) ประกอบด้วย มาตรา ๕๖ (๓) และมาตรา ๕๓ (๕) มาตรา ๑๐๓ ก็บัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้นสิ้นสุดลง หากไร้ว่าไม่มีกฎหมายใด บัญญัติว่าเมื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วจะขาดคุณสมบัติหรือพ้นจากสมาชิกภาพมิได้ตั้งที่ผู้ถูกร้องอ้างไม่

อาศัยเหตุผลตั้งได้วินิจฉัยมา คณะตุลาการรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา ๑๐๓ (๕)

อุกฤษ มงคลนาวิน

ประธานตุลาการรัฐธรรมนูญ

จำรัส เขมะจารุ

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

สุจินต์ ทิมสุวรรณ

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

บัญญัติ สุขีวะ

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

วิกรม เมลาพันธ์

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

กมล วรรณประภา

ตุลาการรัฐธรรมนูญ

พลโท สมิง ไตลังคะ

ตุลาการรัฐธรรมนูญ